

2013

УНІВЕРСИТЕТ

серпень 51

Часопис Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

VIVAT, магістри!

Випускники Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника отримали дипломи освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр».

Стор. 2

З ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

Стор. 11

Вступна кампанія

Вступна кампанія 2013 року відрізняється від попередньої і підготовкою, і самим перебігом...

Стор. 15

Інтерв'ю з відомим ученим

Професор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Володимир Луцшак у «Рейтингу науковців України» за показниками наукометричної бази даних Scopus увійшов у сотню кращих науковців.

Стор. 8-9

Виробнича педагогічна практика

У системі підготовки майбутніх учителів важлива роль належить педагогічній практиці.

Стор. 4-6

Візит делегації

Підписанням Угоди про співпрацю завершився візит польської делегації Краківської Академії імені Фрича Моджевського до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Стор. 7

Вже вересень цілує хризантеми,
Що в пуп'янках виношують серпанок,
І літні дні тепер, як вірш без теми,
В холодну ніч шукають теплий ранок.
Лелеки знову рік беруть у вирій,
Дзвенять портфелі на учнівських лавах.
Осінь в душі, сполоханій і щирій,
Купає мрії у п'яних отавах.
Нахмарить небо спогади грозою
Про перший дзвоник і студентську парту,
Озветься радістю і потече сльозою,
Бо заступає вересень на варту.

Леся Палагіцька

Дорогі першокурсники!

Ось і наступив для вас той щасливий день, та мить, до якої ви йшли подумки крізь роки своєї юності! Це воістину радісне свято для кожного з вас і всього університетського колективу: студентів, професорсько-викладацького складу та працівників.

Усі ви повинні пам'ятати, що вступили до найстарішого, найпрестижнішого вищого навчального закладу на Прикарпатті, який з невеликого вчительського інституту переріс у сучасний науковий і педагогічний потужний центр – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Тут працюють високоосвічені, вимогливі і доброзичливі викладачі-наставники, з якими вам належить пройти незвідані, цікаві, захоплюючі і, водночас, нелегкі дороги пізнання, шлях до яких лежить через постійну та невтомну працю, щоденні пошуки досі непізнаних наукових істин.

Тож хай ваші перші кроки в рідному Храмі Науки будуть вдалими й успішними! Держайте, творіть, розвивайтеся різносторонньо, завжди пам'ятайте і будьте горді тим, що ви є студентами навчального закладу, названого на честь всесвітньо відомого геніального письменника-новеліста Василя Стефаника. Щастя вам!

Ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктор політичних наук, професор Ігор Цепенда

VIVAT, МАГІСТРИ!

Випускники Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника отримали дипломи освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр».

Наш. кор.
"УНІВЕРСИТЕТ"

Святкове дійство розпочалося покладанням квітів і вінків до пам'ятника Іванові Франку. Колона студентів на чолі з ректором університету, професором Ігорем Цепендою, проректорами, директорами інститутів та деканами факультетів рушила вулицями міста до мистецького комплексу "Бастіон". На цьому історичному місці відбувалося урочисте вручення дипломів.

Вітаючи випускників з цією важливою і щасливою подією в житті, ректор університету, професор Ігор Цепенда наголосив, що сьогодні відбувається величне дійство, адже випускники зробили важливий крок, один з перших підсумків свого життя – отримали основу, яка продовж усього життя буде супроводжувати їх і зробить успішними людьми: «Ви – честь, ви краща половина нашого університету». У майбутньому, за словами Ігоря Євгеновича, буде створено клуб випускників, першими учасниками якого стануть саме наші сьогоднішні ювіляри, чия думка цікава і доречна. Під час вручення дипломів звучали пісні у виконанні ви-

пускників університету Галини Баранкевич, Оксани Романюк, Ірини Шабан, Василя Михайловича та ін.

Студентка філологічного факультету Ольга Карп'юк підкреслила, що студентські роки швидкоплинні, рік за роком проходить і не встигнеш озирнутися, як закінчиш університет. У цей день студенти щасливі і радісні, бо вони – випускники найкращого університету на Прикарпатті і одного з кращих в Україні, тому гордо передають естафету навчання майбутнім студентам.

Молоді науковці

У Прикарпатському національному університету імені Василя Стефаника розпочала роботу Перша Карпатська Літня Школа з біохімії «Дослідження вільнорадикальних процесів у живих організмах».

Основною метою школи є розширення світогляду та мобільності студентів і молодих учених, які працюють у різних галузях біологічної науки і потребують біохімічних навичок для вирішення конкретних дослідницьких завдань. Учасниками Літньої Школи стали близько тридцяти студентів, аспірантів і молодих учених з різних куточків України, а саме: Києва, Донецька, Харкова, Кривого Рогу, Одеси, Полтави, Львова, Чернівців та Івано-Франківська.

Організаторами виступив колектив кафедри біохімії та біотехнології Інституту природничих наук Прикарпатського національного університету під егідою Українського Біохімічного Товариства.

Привітати учасників Першої Карпатської школи з біохімії прийшли ректор університету Ігор Цепенда, проректор з наукової роботи Андрій Загороднюк та директор Інституту природничих наук Володимир Кла-

ПЕРША КАРПАТСЬКА ШКОЛА БІОХІМІЇ

нічка.

«Цінність Першої Карпатської школи з біохімії в тому, що студенти, аспіранти та молоді науковці зі всієї України матимуть змогу отримати не лише теоретичну частину, розширити можливості стосовно вирішення наукових проблем, але й практично провести досліді в лабораторіях при кафедрі біохімії та біотехнології і встановити корисні контакти з колегами», – говорить завідувач кафедри, професор, що входить у сотню кращих науковців України, Володимир Луцак.

Упродовж останніх 15 років колектив кафедри біохімії та біотехнології нагромадив не лише значний досвід у зазначеній галузі, але й міжнародне визнання. Саме тому Школа присвячена проблемам вивчення вільнорадикальних процесів у живих організмах та практичній реалізації наукових проектів і підходів для опублікування результатів досліджень у авторитетних міжнародних виданнях.

Програма Школи передбачає проведення лекцій, дискусій та практичну роботу в лабораторіях. Практичний курс з методів дослідження

вільнорадикальних процесів буде проводитися на чотирьох біологічних моделях – дріжджах, плодовій мушці дрозофілі, карасі сріблястому та різущі Талія.

«Я займаюся проблемами онкології, що на сьогодні поширені в нашому суспільстві. Окисний стрес відіграє важливу роль у розвитку пухлини, – ділиться своїми враженнями студентка кафедри біології Києво-Могилянської Академії Ірина Горак. – Тому метою мого перебування на Літній Школі є детальніше дізнатися про властивості цього процесу, формування нових методів його дослідження та застосування отриманих знань у власних дослідженнях».

Учасники отримали також Методичні вказівки до проведення лабораторних занять курсу «Дослідження вільнорадикальних процесів у живих організмах», які допоможуть їм засвоїти основні методи визначення показників оксидативного стресу та антиоксидантних ферментів риб, рослин, пекарських дріжджів та плодової мушки.

Наш.кор.

Важлива угода

Відбулася зустріч ректора ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», професора, д.п.н. Євгена Цепенди та представників Марамурешського Агенства з охорони навколишнього середовища (MARAMURES ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY, м. Бая-Маре, Румунія) щодо підписання Договору про партнерство з реалізації спільного проекту «Контроль за чистотою повітря в румунсько-українському трансграничному регіоні» (CLAMROUA) (Clean Air Management in the Romania-Ukraine Transboundary Area), реєстраційний номер 1101/127, затверджений Спільним моніторинговим комітетом Спільної Операційної Програми прикордонного співробітництва Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна в рамках Європейського Інструмента Сусідства і Партнерства.

Бюджет проекту, що виділяється команді університету, складає 44700 євро. 10 % від цієї суми вносить ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

У зустрічі брали участь з румунської сторони – Michnea Angela Mariana (генеральний керівник проекту) та Iancu Viorel (заступник генерального керівника проекту), з української сторони – проректор з наукової роботи проф., д.ф.-м.н. А. Загороднюк, проф., к.т.н. С. Курта, доц., к.т.н. М. Матківський.

У результаті зустрічі сторони підписали Договір про партнерство з реалізації спільного проекту «Контроль за чистотою повітря в румунсько-українському трансграничному регіоні», який набуде чинності з моменту підписання усіма партнерами проекту і буде чинним протягом двох років реалізації проекту.

Інтернет видання

Міжнародна співпраця

ПОЛЬСЬКІ ЗАНЯТТЯ У ПРИКАРПАТСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Сучасна мова, література, культура та мистецтво держав Центральної Європи стали темою лекцій, практичних занять і дискусій для студентів кафедри міжнародних відносин Інституту історії, політології та міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Інтенсивні та цікаві заняття під супроводом польського доктора Ірени Білінської проходили у формі презентацій, виступів студентів і перегляду чеських, угорських, польських кінострічок протягом тижня.

За словами доктора Білінської, українські студенти мають ґрунтовні знання та володіють потужним потенціалом до вивчення іноземних мов.

Візит доктора Ірени Білінської відбувся в рамках реалізації програми подвійних дипломів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Варшавського університету.

Літо-2013

ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

У системі підготовки майбутніх учителів важлива роль належить педагогічній практиці. Основними умовами її ефективності є суспільна спрямованість, теоретична обґрунтованість, навчально-виховний характер, комплексний підхід до її змісту і організації, безперервність, наступність, систематичність.

Оксана ДЖУС

керівник-методист літньої виробничої педагогічної практики університету

Першою сходинкою до практичного втілення набутих упродовж трьох років навчання в університеті знань є виробнича педагогічна практика в дитячих

оздоровчих таборах (ДОЗ) – літня педагогічна практика, яку проходять студенти Педагогічного інституту (спеціальності: 6.010106 – соціальна педагогіка; 6.010102 – початкова освіта; 6.040104 – географія), Інституту мистецтв (6.020204 – музичне мистецтво (спеціалізація «музична педагогіка і виховання»), факультету фізичного виховання і спорту (6.010201 – фізичне виховання), Коломийського інституту.

Її метою є розширення професійно-педагогічних знань, формування досвіду самостійної організації життєдіяльності дитячого колективу, озброєння майбутніх учителів методикою виховної роботи в умовах літніх оздоровчих закладів. Цей вид практики виступає як самостійна робота студентів, оскільки вони є повноправними членами педагогічного колективу оздоровчого закладу і несуть відповідальність за життя і здоров'я дітей.

Педагогічна практика в ДОЗ у літній період проводиться на III курсі в шостому семестрі. Вона розв'язує важливі завдання професійного і соціального становлення студентської молоді, а саме: формування у студентів організаторських, комунікативних, гностичних, прикладних умінь; оволодіння методикою підготовки та проведення різних форм роботи з дітьми – збору, вогнища, лінійки, походу, екскурсії, гри, конкурсу, огляду, занять клубів, гуртків тощо; формування професійно-педагогічної спрямованості майбутнього вчителя (вихователя) і перевірку психологічної

та педагогічної готовності до роботи в школі; вміння із педагогічної техніки; навичок роботи зі збереження і зміцнення здоров'я дітей і прищеплення їм відповідних гігієнічних норм.

Літня педагогічна практика має низку особливостей: вона проходить в умовах позаміського (пришкільного) оздоровчого закладу в період канікул, коли немає навчального процесу, відсутній вплив сім'ї, сталих, звичних

колективів на дітей; школярі перебувають у ДОЗ упродовж 18-21 днів; студент потрапляє в середовище тимчасового дитячого колективу, різноманітних контактів із вихователями і виконує всі функціональні обов'язки педагога-організатора. Головними труднощами для студентів є невідповідність теоретичної моделі професійної діяльності тим реальним педагогічним ситуаціям, з якими вони зустрічаються у процесі своєї діяльності.

Це обумовлює специфіку завдань, змісту, форм організації практики. Під час її проходження студенти не тільки закріплюють свої теоретичні знання, набути у виші, а й накопичують уміння та навички педагогічної праці. Педагогічна майстерність удосконалюється в повсякденній роботі з дітьми, у спілкуванні з ними, в пошуках власних педагогічних знахідок на основі застосування набутих знань і умінь з педагогіки, психології, фізіології, гігієни, методики виховної роботи. Підготовка студентів

до цього виду діяльності передбачає засвоєння теоретичних курсів з методики виховної роботи, проведення практичних занять, які передбачають ділові ігри, вирішення проблемних ситуацій, проведення творчих конкурсів, інструктивно-методичних табірних зборів.

Отож, студент повинен вміти визначити мету і завдання виховної роботи в таборі; планувати діяльність загону (групи) на день, зміну; проводити колективні творчі справи, туристичні походи, змагання, ігрові спортивні та пізнавальні програми; залучати дітей до трудових і екологічних справ, природоохоронних заходів, підготовки твор-

чих конкурсів, свят фольклору й ремесел, фестивалів, театральних дійств; вести туристично-краєзнавчу і пошукову роботу, ознайомити дітей з історією України, традиціями українського народу, особливостями Прикарпаття; дотримуватися і виконувати функціональні обов'язки (протипожежних і санітарно-гігієнічних правил, техніки безпеки, організації самоврядування, чергування, підведення підсумків діяльності педагогічного колективу ДОЗ).

Реалізація цих завдань повною мірою залежить від знання і дотримання нормативно-правового забезпечення організації відпочинку та оздоровлення дітей, концептуальних засад діяльності оздоровчих закладів, особливостей оздоровчо-виховного процесу, взаємозв'язку змісту та умов його здійснення.

Під час практики в ДОЗ студенти можуть працювати на посадах вихователів, організаторами гурткової роботи (усі спеціальності), інструк-

торами зі спорту, туризму («Фізичне виховання», «Географія і краєзнавчо-туристична робота», «Географія і біологія»), музичними керівниками («Музична педагогіка і виховання», «Початкове навчання і музика»), психологами, соціальними педагогами («Початкове навчання і практична психологія», «Соціальна педагогіка і практична психологія»).

Базою літньої педагогічної практики є літні заміські й пришкільні оздоровчі дитячі заклади, лікувально-оздоровчі комплекси тощо.

Цьогоріч студенти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника проходять практику в таких позаміських дитячих оздоровчих закладах Івано-Франківської обл., як «Смерічка» (с. Микуличин), «Буковель» (с. Поляниця), «Верховина» (смт. Верховина), «Дружба» (Долинський р-н), «Едельвейс» (м. Яремче), «Карпатські зорі» (м. Косів), «Лімниця» (Калузький р-н), «Надія» (Глушацький р-н), «Опілля» (Рогатинський р-н), «Перлина Карпат» (Долинський район), «Перлина Придністров'я» (Городенківський р-н), «Петрос» (с. Татарів), «Прикарпатські зорі» (Коломийський р-н), «Сокіл» (Галицький р-н) та ін.

Деякі третьокурсники проходять практику в МДЦ «Артек» (АР Крим), УДЦ «Молода гвардія» (м. Одеса), «Дитячому спеціалізованому (спеціальному) санаторії «Затока» (Одеська обл.).

Відповідно до наказу ректора керівники-методисти практики проф.Т.К.Завгородня, доценти О.В. Джус, І.В. Єгорова, В.Ф. Князев, В.М. Ковальчук, В.В. Лаппо, О.М. Максимович, І.В. Стражнікова, Р.А. Петришин, Л.М. Прокопів, керівник практики Коломийського інституту Г.М. Волощук за підтримки ректорату, керівника виробничої практики університету Я.І. Василюшин, директора департаменту освіти, науки, сім'ї, молоді та спорту Івано-Франківської облдержадміністрації С.М. Дерев'янка здійснюють керівництво і контроль за ходом літньої виробничої педагогічної практики студентів-третьокурсників, систематично висвітлюючи її перебіг на сайті університету (15 березня, 11 червня, 18 червня, 22 липня, 24 липня, 15 серпня, 22 серпня 2013 р.) та в часописі «Університет» (Ч. 47, 50).

Пропонуємо низку вражень керівників-методистів і самих студентів-практикантів від цього першого в їх житті «бойового педагогічно-хрещення».

«НАШІ» В «АРТЕКУ»

Літня виробничо педагогічна практика студентів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника в Міжнародному дитячому центрі «Артек» – це давня, усталена традиція, яка розкриває широкі можливості для студентів-практикантів і вкотре підтверджує належний рівень фахової підготовки майбутніх педагогів нашим вищим навчальним закладом. Адже «Артек» – це не лише унікальний світ мрійників і романтиків, сонячна країна дитинства, але й титанічна праця і безцінний досвід для майбутніх вихователів.

Цього року в МДЦ «Артек» літню виробничу педагогічну практику проходить студентка Педагогічного інституту Іванна Корчук (ПОМ-31).

До роботи в дитячому центрі залучені також третьокурсники Інституту історії, політології та міжнародних відносин Михайло Нищей та Валерій Протас (І-31).

Варто зауважити, що хоча у студентів-істориків такий вид практики віднедавна не передбачений навчальними планами, вони традиційно демонструють високий рівень педагогічної майстерності в роботі з дітьми.

Відповідно до угоди університету з МДЦ «Артек» наші студенти працюють з 17 травня до 23 вересня 2013 р. у таборі «Лісовий», що знаходиться в центральній частині дитячого центру та є одним із чотирьох дитячих таборів комплексу «Прибережний». Зауважимо, що у своїй структурі Міжнародний дитячий центр має 9 дитячих таборів («Лісовий», «Польовий», «Річний», «Озерний», «Хрустальний», «Янтарний», «Кипарисний», «Лазурний», «Морський»).

Його адміністрація схвально відгукується про роботу представників Прикарпатського університету. Втішними є також відгуки про них і в соціальних мережах. Так, в опитувальнику «Найкращі вожаті» для дітей-«лісників» і працівників табору серед вихователів «Лісового» (а їх понад 50: у таборі функціонує 18 загонів) фігурує й прізвище Валерія Протаса (див. http://vk.com/topic-52668323_28587441).

Життя в «Лісовому» вирує, кипить. І в цьому вирі наші студенти не губляться, вони дають можливість кожній дитині за короткий термін від-

крити в собі неznані досі якості, набуті нових знань, умінь і навичок у щоденному спілкуванні, в центрах за інтересами, клубах. Але для цього студенти-практиканти самі вчилися і продовжують навчатися (практично цілодобово) артеківських танців, пісень, морської, археологічної справи тощо.

Сьогодні звичним для них є організація дозвілля дітей. Окрім щоденної буденної (хоча її важко так назвати) «вожатської» роботи, Михайло Нищей веде «Школу юного боцмана» (гурток морської справи); Валерій Протас систематично готує вихованців до КМАТ – «Конкурсу масового артеківського танцю», Іванна Костюк стала одним із організаторів флеш-мобу до Дня Конституції України.

Студенти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника вже долучилися до творення нової історії МДЦ «Артек». Сподіваємося, що ці сторінки будуть змістовними, багатими на дитячі посмішки й вожатське завзяття.

У «ДРУЖБІ»

«Мільйон сердець – одне биття, «Дружба» в нас на все життя!»

Лікувально-оздоровчий комплекс «Дружба» в с. Новоселиці Долинського району є однією з найдавніших баз літньої виробничої педагогічної практики Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і найбагаточисельніших за кількістю працюючих тут студентів-практикантів (цього року – 57 осіб).

За результатами державної атестації в липні 2010 р. ЛОК «Дружба» посів перше місце серед аналогічних закладів Івано-Франківської області і йому присвоєно вищу категорію. Це не випадковість: розташований у чудовому карпатському лісі, в ЛОК «Дружба» створено належні умови для відпочинку й оздоровлення дітей. Мова йде не тільки про чудовий актовий і диско-зали, спортивні зали (із сучасними тренажерами і необхідним обладнанням) і майданчики, ігровий павільйон, кімнати дитячої творчості, спеціальне місце для великого вогнища, бібліотеку, капличку, комп'ютерний та відео-зали, куточок живої природи (сьогодні там живе неймовірно симпатична заяча родина), але й надання широкого спектра лікувально-реабілітаційних послуг, які присутні, мабуть, не в кожному санаторії: загальне оздоровлення організму (мінеральна вода типу «Нафтуся», настої з різних лікарських трав, вітаміни, кисневі коктейлі, оздоровча гімнастика та інше); кліматотерапія; дієтотерапія; кабінет фізпроцедур із сучасним обладнанням, профілактичні і лікувальні масажі, басейн із системою

соляного очищення тощо.

Але найважливіше – надзвичайно сприятлива атмосфера. Не лише для вихованців, але й для студентів-практикантів – працівників.

ЛОК «Дружба» під керівництвом його багаторічного директора Михайла Владиславовича Гродзіцького здійснює грамотну, послідовну і виважену політику щодо підбору педагогічних кадрів. Уже починаючи з березня цього року його заступник, Андрій Ігорович Шиян, спільно з викладачами кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика працювали зі студентами-третьоккурсниками (анкетування, бесіди, донесення особливостей професії педагога-організатора і вихователя в ЛОК тощо). Злагоджена, систематична і послідовна робота адміністрації ЛОК «Дружба» та університету дала позитивний результат: наступного року, за словами М.В. Гродзіцького, ЛОК планує збільшити вдвічі кількість студентів, які працюватимуть влітку на посадах вихователів.

Схвально відгукується керівництво ЛОК «Дружба» про теоретичну підготовку й роботу таких студентів, як С. Бойчук, В. Голубка, І. Горбаль,

О. Лоїк, Т. Стамбульська (ПОІ-32), Л. Волощук, Т. Лисечко, Х. Марчак, В. Пронюк (ПОМ-31), І. Керницька, Х. Гут (ПОА-37), М. Глушак (СП-30), Р. Ковтик, Н. Любенько (СП-31), Г. Грушаник, В. Струк, У. Яцків (ГТБ-33), О. Кіндрат, І. Макара (яка вже встигла попрацювати і в УДЦ «Молода гвардія») (ПОП-33), Ю. Латінкова (ФВ-33), О. Мельник (ФВ-32). Останнього, до речі, запрошено до постійної роботи як штатного працівника в наступному оздоровчому сезоні.

Літо-2013 ще не закінчилося, але можна сміливо стверджувати, що лише спільними зусиллями вдасться досягти мети: створити дітям-вихованцям атмосферу теплоти і щастя, а вихователям-практикантам – усвідомлення правильності вибору професії. У «Дружбі», справді, так і є: з року в рік сюди повертаються одні й ті ж діти, вони дорослішають, а згодом і самі стають вихователями. ЛОК «Дружба» унікальний у тому сенсі, що колишнім вихованцям, які вже не можуть відпочивати через свій «дорослий» вік, дозволя-

ється працювати на волонтерських засадах помічниками вихователів.

З однією з таких волонтерок мені пощастило познайомитися дорогою до оздоровчого закладу. У розмові – лише позитив: «найкращий директор, найкращі його заступники і фантастичні вожаті (наші студенти!)».

Отож, «Мільйон сердець – одне биття, а «Дружба» в нас на все життя!» – це не просто девіз-речівка, це дійсність, яку одноставно стверджують колишні вихованці в соціальних мережах і вихователі, які пройшли першу у своєму житті педагогічну практику.

ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРУ

На горі Піп Іван відбулося урочисте підписання договору про співпрацю між Управлінням ДСНС в області та ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» про створення окремого рятувального поста.

Відбулося сходження на г. Піп Іван делегації, в яку входили представники Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій в Івано-Франківській області, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Варшавського Університету (Республіка Польща), Івано-Франківської облради, облдержадміністрації та народний депутат України Василь Гладій. На вершині гори начальник Управління ДСНС в Івано-Франківській області, полковник служби цивільного захисту Володимир Чернецький та ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника професор Ігор Цепенда урочисто підписали договір про співпрацю, в рамках якого (у процесі відновлення обсерваторії на горі Піп Іван) планується облаштування рятувального поста.

Астрономічна обсерваторія на горі Піп Іван, яка в народі дістала назву «Білий слон», розпочала

свою роботу 1938 року обсерваторією Варшавського університету. Під час Другої світової війни і в післявоєнний період була значно пошкоджена, від неї залишилися тільки руїни. На початку 2005 року Івано-Франківська обласна державна адміністрація та Івано-Франківська міська рада виділили кошти на реалізацію проекту відновлення будівлі обсерваторії, а Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника спільно з Варшавським університетом (на основі оцінки вчених-астрономів) вирішили відновити обсерваторію, як дослідницько-освітній центр для студентів та вчених цього напрямку, що діятиме протягом весни-літа. Проте на сьогодні проект набуває все більшого значення для Івано-Франківської області та регіонів, що знаходяться на території гір Карпат.

«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника спільно з Івано-Франківською об-

лдержадміністрацією, Управлінням Державної служби з надзвичайних ситуацій в області, Верховинською райдержадміністрацією підготували комплексний проект відновлення діяльності обсерваторії «Білий слон», основним завданням якого є підготовка будівлі обсерваторії на горі Піп Іван до використання в якості станції для пошуково-рятувального підрозділу, дослідницької бази з моніторингу навколишнього середовища, як метеорологічної та сейсмологічної бази, а також науково-дослідницьких станцій з астрономії, фізики, хімії, біохімії, фармацевтики, біології, екології, геології, географії та археології», – зазначив у ході проведення урочистого заходу ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Ігор Цепенда.

Координатор проекту, директор студії Східної Європи Варшавського університету Ян Маліцький підкреслив: «Ідеться не тільки про те, що потрібно відновити цей об'єкт, щоб повернути його до життя, йдеться про те, щоб він служив науковцям, служив туристам, а насамперед, щоб він був осередком безпеки життєдіяльності в цьому регіоні».

ВІЗИТ ДЕЛЕГАЦІЇ З КРАКІВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ ІМЕНІ ФРИЧА МОДЖЕВСЬКЕГО

Підписанням Угоди про співпрацю завершився візит польської делегації Краківської Академії імені Фрича Моджевського до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Ректор Краківської Академії імені Фрича Моджевського, професор Єжи Малець та декан Факультету права, адміністрації і міжнародних відносин, професор Ян Відацькі разом з ректором університету, професором Ігорем Цепендою після офіційної частини дводенних переговорів ви-

рішили закріпити наміри співпраці в офіційних документах.

Відрядно, що саме в цей час з візитом у Прикарпатському національному університеті перебував Генеральний консул України в Кракові Віталій Максименко.

У ході візиту делегації відбулася зустріч з директором Юридичного інституту Валентиною Васильєвою, під час якої не лише обговорено можливості двосторонньої академічної співпраці та неформальних зустрічей польських і українських студентів у Кракові та Карпатах, але й складено так звану «Дорожню карту співпраці на 2013–2014 рр.». Остання передбачає умови написання спільних грантових проєктів та наукових досліджень у галузі юридичних наук. У перспективі співпраці – створення української та польської Школи права, запровадження системи подвійних дипломів та ін.

Завідувачі кафедр Педагогічного інституту, Інституту історії, політології та міжнародних відносин також мали можливість безпосередньо поспілкуватися з ректором Краківської академії імені Фрича Моджевського, пропонуючи шляхи та можливості розвитку відносин між конкретними кафедрами, факультетами.

«У вашого університету є значний потенціал до співпраці над спільними грантовими проєктами, науковими обмінами, стажуваннями, – зазначив ректор Краківської Академії імені Фрича Моджевського Єжи Малець. – У Краківській академії навчається близько півсотні українських студентів, і ми зацікавлені в подальшій співпраці з Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника». Крім того, польські партнери запропонували до розгляду цікаві пропозиції щодо підтримки обдарованої студентської молоді в Україні та Польщі.

Науковці

Українська ПРАВДА

Інтернет видання

Професор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Володимир Лушчак у «Рейтингу науковців України» (за показниками наукометричної бази даних Scopus) ввійшов у сотню кращих науковців. Працюючи в найкращих наукових лабораторіях Фінляндії, Польщі, Росії, Великобританії, Бразилії, Володимир Лушчак повернувся в Україну, щоб тут розвивати науку. Ба, більше – Лушчак для наукової діяльності вибрав не столицю, а рідний Івано-Франківськ.

Нещодавно на сторінках «Української правди» вийшло інтерв'ю з професором Володимиром Лушчаком, котре буде цікавим не лише для науковців, викладачів університету, але й для всіх, хто бажає пізнати стан науки в Україні. Пропонуємо деякі витяги з нього.

Високий рейтинг Прикарпатського університету серед українських вишів значною мірою забезпечила молода, проте вже добре знана в науковому світі, тутешня кафедра біохімії та біотехнології, очолювана членом «Українського Наукового Клубу» Володимиром Лушчаком.

– Як Ви можете охарактеризувати науку в Україні? На якому рівні вона перебуває в нашій країні в порівнянні із західними?

– Візьмемо час від отримання Україною незалежності. Було кілька добрих шкіл з біології, зокрема, в Києві. Але під час розвалу СРСР, створення і розбудови незалежної України, наука в цьому суспільстві виявилася маргіальною і фактично непотрібною.

Факти полягають у тому, що в даний момент наша кафедра, наша лабораторія при кафедрі практично

ВАГОМІ ЗДОБУТКИ ПРИКАРПАТСЬКОГО ВЧЕНОГО

не отримують фінансової підтримки. Це лабораторія, яка щороку має 6–8 публікацій у міжнародних журналах. Але наразі ми все одно маємо практично нуль фінансової підтримки. Незначні кошти виділяються тільки ректором нашого університету, професором Ігорем Цепендюком.

– Чим це пояснюють?

– А ніхто нікому не повинен нічого пояснювати. Подали грант, не виграли – усе. Аргументації, чому грант не виграв, зазвичай ми не отримуємо. Те, що за останні роки занепали наукові школи, є результатом відсутності фінансової підтримки і відсутності розуміння з боку суспільства.

Я не бачу в нас реального інтересу до високої науки. Її рівень – це одна з ознак цивілізованої, розвинутої країни. Навіть, якщо країна економічно багата, але немає науки, то ця країна – просто сировинний придаток.

– Який рівень науки України в порівнянні з країнами колишнього СРСР?

– Безумовний лідер з розвитку науки – Росія. Серед країн усього колишнього Радянського Союзу в Росії було, є і буде найбільше фінансів на науку, найбільше ресурсів. У той час Україна була колонією, усе краще збиралося в Москві. Я вчився в Московському державному університеті імені Михайла Ломоносова. Там я бачив, що приїжджав з України академік і просив реактиви. У Москві. Мені це було дуже неприємно.

Стосовно інших країн, крім України й Росії. Потенціал цієї решти країн був значно менший, ніж навіть України. Були окремі школи в Білорусії, Прибалтиці. Але вони мали значно слабший науковий потенціал. Грузія щось трошки робила. Мізер – в Азербайджані й Вірменії, Середня Азія стояла відносно низько.

«СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС І ЗАПИТ НА НАУКОВЦІВ ФАКТИЧНО ВІДСУТНІЙ. МИ – МАРГІНАЛИ»

– Ще про проблеми науки. Що, крім поганого фінансування, заважає їй розвиватися?

– Перша – певні організаційні моменти. Зокрема, створення наукової спільноти.

Друга – добрий науковець, зазвичай, – нормальна амбітна людина, яка хоче реалізувати свій потенціал. А в нас це практично неможливо.

І третя проблема – це те, з чим я

безпосередньо пов'язаний, бо викладаю в університеті. В Україні фактично відсутній соціальний інтерес і запит на науковців. Ми – маргінали. Футбол, бокс – це теж потрібно, фестивалі – це все прекрасно. Там простіше.

Ще одна проблема – практична відсутність наукової спільноти. Потім проблема, яка частково теж пов'язана з фінансуванням – проблема організації і проведення конференцій, обміну, форумів. Багато науковців просто не мають змоги поїхати навіть на ті конференції, які влаштовуються в Україні.

Я теж не завжди можу собі це дозволити. Наприклад, якщо конференція в Ялті чи ще десь, де відносно дорого, я буду думати, чи їхати. Але це – однозначний програш, тому що наука – це обмін інформацією, треба спілкуватися.

Їхати за свій кошт? Якщо професор отримує 4 тисячі гривень, а квитки коштують, скажімо, 500 доларів, то порахуйте. Науковці довго збирають гроші для того, щоб поїхати. І потім дуже складно, коли тобі бракує кількох сотень євро чи доларів для того, щоб спокійно піти разом з колегами в кафе, посидіти і потратити за вечір аж цілих 50 євро. Для нас це величезні гроші.

– Ви згадали про відтік кадрів. Напрошується питання: що Вас тримає в Івано-Франківську? Що Вас змусило взагалі повернутися в Україну?

– Мене нічого не змушувало й не тримає. Це моя земля, я тут народився і вівір.

– У нашій країні за теперішніх умов це якось дивно звучить...

– Моя мета була – зібрати знання по світах і привезти до себе додому, віддати тим дітям, тій землі, тим людям, які мене виростили. Для мене це не слова, для мене це важливо. Я й дітей сюди привіз, ми по світах їздили. Вони тут подорослішали. Для мене важливо бути українцем, це щось значно більше.

– Були моменти, коли Ви шкодували, що повернулися?

– Якщо визнати чесно, моменти розпачу бували. Не часто, не багато, але кілька було.

Минулого року я провів близько шести місяців у Німеччині. Після повернення мене спитали, що сподобалося найбільше. Я відповів, що порядок.

У рамках того, що тобi необхідно.

Ти зробив роботу і далі вільний. Знаєш, що тебе не змусять займатися дурницями. Тут же ми переважно займаємося дурницями – паперовими справами, низькопродуктивними засіданнями, одним словом – бюрократією в поганому розумінні.

Коли часті зміни інструкцій, розпоряджень вимагають багато паперової роботи, непотрібної зазвичай – це скидається на розбазарювання дорогоцінного для науковців часу.

Простіше кажучи – багато часу поїдає неефективне адміністрування.

– Ви заснували кафедру біохімії та біотехнології у Прикарпатському університеті. Якими саме дослідженнями Ви разом зі студентами займаєтесь? У чому користь цієї кафедри?

– Біохімія – це саме та галузь, яка отримує нові знання, що важливі не тільки для фундаментальної науки як такої. Це й медицина, біотехнології, охорона навколишнього середовища. Це широкий спектр проблем, якими займаються біохіміки.

Та сама молекулярна біологія, вірусологія. Мікробіологія, в основному, теж зараз базується на біохімії. Як і зоологія, ботаніка, екологія. Це фундамент сучасної біологічної науки – біологія клітини, біохімія на рівні клітини.

У чому користь кафедри? Цікаве питання. На мою думку, перша користь – це підготовка фахівців світового рівня. Це не є самоціль, але на це варто зважати.

– Які пріоритети роботи Вашої кафедри?

– Найголовніший пріоритет – підготовка фахівців міжнародного класу, які могли б вільно конкурувати на міжнародному ринку праці.

Якщо говорити про конкретні приклади і наші досягнення, то назву Вам кілька проблем, над якими ми зараз працюємо.

Перша. З самого початку створення кафедри ми вивчаємо молекулярні механізми підвищення адаптаційного потенціалу організмів, тобто здатності організмів пережити несприятливі умови навколишнього середовища з мінімальними втратами або й без них, навіть виходити сильнішими.

Друга проблема – порушення метаболізму. Наприклад, якщо людина хворіє цукровим діабетом першого типу, стандартна медична практика рекомендує обмежити рівень спо-

живання глюкози і замінити її фруктозою.

Проте ми з'ясували, що якщо людина буде так робити, то в неї може розвинутися цукровий діабет другого типу. Стратегія короткотривалого заміщення виявилася правильною, але якщо довго заміщати глюкозу фруктозою, то фруктоза виявляється ще більш небезпечною від глюкози.

Третя проблема, над якою ми працюємо протягом останніх п'яти років, – процеси, пов'язані зі старінням організмів. Тут нам теж вдалося виявити певні закономірності, а саме: деякі стратегії уповільнення певних функцій організмів, які супроводжують старіння.

Це кілька маленьких прикладів, які можуть бути зрозумілими читачам.

– Повернімося до питання про загальний стан науки. Як вважаєте, чи можуть відбутися якісь зміни в науці й освіті?

– Зараз у нас 0,3% бюджету йде на науку. Ця сума мізерна, вона не витримує зовсім жодної критики. І навіть те, що задекларовано, часто не дається. у принципі, єдиний розумний шлях із цього всього – щоб ці дві гори зійшлися. Тобто і держава, і саме наукове та освітянське середовище повинні проявити сумісну ініціативу.

Я, як науковець і як професор університету, не відчув жодних позитивних зсувів у сфері науки останніми роками. Це не тільки за діючого президента, це почалося ще за попереднього.

Взагалі я готовий брати участь у будь-яких дискусіях, але результативних, а не демагогічних. До демагогії мене запрошували. Я можу прийти послухати і швиденько піти. Але з того ж мусить бути якийсь сухий залишок, тобто результат.

«НА КОЖНОГО ВИКЛАДАЧА ПО ДЕСЯТКУ СТУДЕНТІВ, КУРСОВИХ, БАКАЛАВРСЬКИХ, МАГІСТЕРСЬКИХ ЧИ ДИПЛОМНИХ. ЦЕ ПРОБЛЕМА»

– Окрім наукової діяльності, Ви ще й викладаєте в університеті. Як людина, яка це перевірила на практиці, як Вам наша система освіти?

– Декларацій багато – болонський процес, мобільність, але воно все не реалізовується, це тільки на папері і декларації з трибуни. Що ми зараз маємо? Це законсервованій і

розвинений негатив і загублений позитив.

Я не вважаю, що системи тестування, які зараз використовують, є розумними. Тому, що викладач повинен наживо спілкуватися зі студентом. Вони кажуть, що ніхто не заважає це робити, але на викладачів припадає таке навантаження, що вони просто не можуть нормально працювати.

Якщо на одного викладача норма – 12 студентів, то це неможливо. Болонський процес – це індивідуальна робота зі студентами. Якщо в середньому навантаження на викладача – 800 годин на рік, то це займає половину робочого часу.

Тобі ще треба готувати лекції, займатися наукою, ще щось. А на живе спілкування зі студентами залишається дуже мало часу.

Передача знань у сфері високих технологій, зокрема в біохімії, йде з рук у руки. Ми повинні стати разом зі студентом і разом працювати, а він повинен перебрати досвід з рук у руки. Він дивиться, як я працюю, і вчиться. Саме так і мене вчили. Але мені пощастило, я навчався в Московському державному університеті. В якийсь момент я був один студент у групі, де працювало 5-8 людей. Так, у мене був один формальний керівник і фактично він був керівником, але в мене була ще купа людей, які мене вчили. Зараз же цього немає. На кожного викладача по десятку студентів, курсових, бакалаврських, магістерських чи дипломних. Це проблема.

Що важливо на етапі становлення людини як науковця в ранньому віці? Тут децю інші речі потрібні, тут потрібна наукова школа. Якщо ти хочеш працювати на міжнародному рівні, треба вчитися там, де такі роботи робляться. Чим вище хочеш заскочити, тим сильніших і тяжчих керівників ти повинен мати. Вони добрі люди, але їх відрізняє висока вимогливість і здатність працювати та збирати тих людей, що відповідають цим критеріям.

І, окрім стандартних фахових критеріїв оцінки професіоналів, звичайно, володіння англійською мовою.

– Чи є потенціал?

– Потенціал, звичайно ж, є. Але я не знаю, хто це буде і що це буде. Я не піддаюся на журналістські провокації (сміється – УП).

Детальніше: <http://life.pravda.com.ua/person/2013/07/2/132491/>

Х СЕСІЯ ВАРШАВСЬКОЇ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ACROSS THE BORDERS»

Презентація спільного польсько-українського проекту відновлення обсерваторії на горі Піп Іван відбулася в рамках однієї з найбільших міжнародних англійських конференцій Республіки Польща – Х сесії Варшавської Східноєвропейської конференції «Across the Borders» («Через кордони»). Ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Ігор Цепенда спільно з директором Східноєвропейських Студій Яном Маліцьким презентували учасникам цілі, практичне значення проекту та хід відновлення обсерваторії на горі Піп Іван, що реалізуються за підтримки українського і польського президентів.

Організаторами конференції вже традиційно виступили Варшавський університет і Студії Східної Європи. Учасниками конференції стали більше сотні науковців Центрально-Східної Європи, а також Балтійських країн, Грузії та США.

Метою цьогорічної, десятої, ювілейної сесії конференції, що відбулася під назвою «Через кордони», стало обговорення напрямків змін у державах посткомуністичного простору. Дискусії охоплювали питання історії та історичної пам'яті, колективної безпеки і європейської інтеграції, економічної, політичної, культурної трансформації, а також можливі шляхи розвитку посткомуністичних держав.

Своєрідною особливістю цьогорічної конференції стала окрема панель обговорень на тему проблем української освіти за участю відомого українського суспільно-політичного діяча і науковця Миколи Рябчука. Крім того, з особливостями діяльності опозиції в Росії учасників знайомив російський політик Борис Немцов. За словами організаторів, проведення конференції упродовж десяти років стали невід'ємною подією серед науковців не лише Польщі, але й усієї Центрально-Східної Європи. Учасники та гості конференцій мають можливість обмінюватися результатами наукових досліджень, дискутувати над сучасними викликами та проблемами сьогодення і зав'язувати міцні контакти між науковими школами, кафедрами, університетами.

Варто зауважити, що представленість Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника на такій міжнародній події відбулася повною мірою – учасниками були не лише ректор університету, але й аспіранти та викладачі.

ВРУЧЕННЯ СЕРТИФІКАТІВ БРИТАНСЬКОЇ РАДИ В УКРАЇНІ НА ФАКУЛЬТЕТІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Ігор РОМАНИШИН

кандидат педагогічних наук

На факультеті іноземних мов Прикарпатського національного

університету імені Василя Стефаника відбулося вручення сертифікатів Британської Ради в Україні студентам 5-го курсу англійського відділення, що успішно завершили курс «Steps to Success» («Кроки до успіху»), який тривав з жовтня

2012 до травня 2013 року. Метою курсу було підвищення рівня методичної компетентності майбутніх учителів англійської мови. 16 учасників працювали в режимі онлайн і в аудиторії під керівництвом кандидата педагогічних наук, доцента кафедри англійської філології Ігоря Михайловича Романишина.

Студенти Ольга Гайдичук, Юрій Даців, Ірина Корицька, Ірина Писків та Олександра Хоптяк отримали сертифікати з відзнакою. Успішно завершили курс Ірина Бабінець, Романія Гоцуляк, Марта Гук, Діана Кіснер, Ірина Кліщенко, Віталія Пирогоїд, Софія Шаблій, Наталія Швед та випускники факультету Вікторія Ницполь і Оксана Парасич.

Учасниками курсу «Кроки до успіху» 2013/14 навчального року можуть стати всі студенти-п'ятикурсники спеціальності «Мова та література (англійська)», які бажають.

УНІВЕРСИТЕТ ЗУСТРІЧАЄ ЧЕМПІОНІВ!

Чемпіонки XXVII Всесвітньої літньої Універсиади 2013 року, що проходила нещодавно в Казані (Росія), Олена Сайко та Марта Бойчук повернулися до рідного навчального закладу. Ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Ігор Цепенда з квітами, словами подяки та вітаннями зустрів прикарпатських чемпіонів.

Учась у літніх студентських іграх взяла спортсмени з різних країн і континентів. Тому особливою подією для Прикарпаття і України в цілому стало те, що студентки факультету фізичного виховання і спорту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Олена Сайко – майстер спорту міжнародного класу України з дзюдо та самбо – здобула срібну нагороду у ваговій категорії до 60 кг у турнірі із самбо та Марта Бойчук, котра стала срібною призеркою з кульової стрільби.

Як повідомив ректор університету, Міністерство гідно оцінило успіхи чемпіонів та вже розпочало процес підготовки відзначення державними нагородами. Під час зустрічі Ігор Євгенович пообіцяв сприяння чемпіонкам у подальшому навчанні, залученні до викладацької та тренерської роботи в університеті, а також підтримку житлових умов і спортивних ініціатив студенток. Слова подяки лунали також на адресу тренерів спортсменок – кандидата психологічних наук, доцента Сергія Курилюка та Павла Бойчука, котрі підтримали й розвинули талант юних чемпіонів. Варто відзначити, що ректор не зі слів знає складність перемоги Марти Бойчук. «Кульова стрільба – дуже цікава для мене, адже сам займався нею чотири роки, – зазначив він. – Це дійсно треба мати витримку, міцні нерви, спокій, щоб показати високі результати в цьому виді спорту».

ДЕНЬ ДЕРЖАВНОГО ПРАПОРА

Наш кор.
"УНІВЕРСИТЕТ"

23 серпня 2013 року в Івано-Франківську на Вічевому майдані відзначили День Державного прапора України. Офіційна церемонія підняття Державного прапора України відбулася за участю представників духовенства, обласної і міської влади, громадськості. Полотнище Державного прапора України освятив Архієпископ і Митрополит Івано-Франківський УГКЦ Володимир Війтишин. Освячений стяг спільно з високопреосвященним Владикою урочисто підняли перший заступник голови Івано-Франківської обласної ради Олександр Левицький, заступник голови ОДА Роман Іваницький, народні депутати України Олександр Сич та Руслан Марцінків, перший заступник міського голови Зіновій Фітель, голова Братства ОУН-УПА Карпатського краю Фотій Володимирський.

По завершенні церемонії з вітальним словом з нагоди Дня Державного прапора України до громади міста Івано-Франківська звернувся заступник міського голови Михайло Верес, який наголосив на тому, що синьожовтий прапор – це наша сила, наша історія, наша віра в майбутнє і наша надія на сильну, незалежну Україну.

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

На Прикарпатті традиції залишаються незмінними. І тому День Незалежності тут завжди проходить з безліччю урочистостей, парадами, концертами та феєрверками. День Незалежності в Івано-Франківську почали відзначати ще за тиждень до свята з великим розмахом. Спочатку в центрі міста презентували розмальованого птахавелетня, який нагадує гуцульську забавку – свищик. Щоб привітати українців зі святом, прикарпатці організували марафонський пробіг. Кілька десятків спортсменів стартували з центру міста майже тиждень тому. Неймовірний легкоатлетичний марафон довжиною 540 км мав на меті відвідати всі райцентри області та особисто привітати їх мешканців зі святом. 23 серпня в День Державного прапора в центрі міста розгорнули велетенський прапор. Його розміри 60 на 40 метрів. Організатори стверджують, що це знамено є найбільшим у світі.

ПЕРША НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Мирослава КУЛЕША-ЛЮБІНЕЦЬ

керівник-методист професійно-розвивальної практики в лікувально-профілактичних закладах

Вперше студенти III курсу філософського факультету спеціальності «Психологія» проходили навчальну професійно-розвивальну практику на базі лікувально-профілактичних закладів (далі – ЛПЗ).

Метою практики є ознайомлення студентів зі змістом професійної діяльності психолога ЛПЗ, поглиблення знань із «Загальної психології», «Психодіагностики», «Клінічної психології», «Патопсихології» та ін., отримання первинних професійних умінь і навичок шляхом проведення патопсихологічного дослідження. Таке практичне застосування вивченого матеріалу є ще одним кроком до професійної самореалізації майбутніх психологів, відповідає європейській традиції підготовки фахівців у галузі психології.

Зазначимо, що завдяки злагоженій роботі колективу кафедри загальної та експериментальної психології (завідувач

кафедри – проф. В. Москалець) та з ініціативи доцента кафедри М. Кулеші-Любінець 2013 року було укладено угоди про співпрацю між філософським факультетом (декан – проф. І.

Гоян) та кількома обласними ЛПЗ. Базами для проходження професійно-розвивальної практики стали Івано-Франківська обласна психоневрологічна лікарня №3 (головний лікар – М. Мулик), Івано-Франківська обласна психоневрологічна клінічна лікарня №1 (головний лікар – В. Налужний), Івано-Франківська обласна дитяча клінічна лікарня (головний лікар – Р. Котурбаш), Івано-Франківський обласний клінічний психоневрологічний диспансер (головний лікар – С. Яворська).

Відповідно до угод майбутні психологи мали унікальну можливість не тільки побачити, а й взяти безпосередню участь у діагностиці та консультуванні

пацієнтів ЛПЗ, в організації психопрофілактичної роботи тощо.

Всього 2013 року професійно-розвивальну практику пройшли 90 студентів III курсу спеціальності «Психологія» денної та заочної форм навчання. Як стверджують самі студенти, практика викликала в них водночас і зацікавлення, і хвилювання перед невідомим. Проте спостереження за роботою психолога бази практики та поведінкою самих хворих, організація патопсихологічного дослідження, ведення щоденників із роздумами про проведену роботу допомогли студентам-практикантам краще пізнати специфіку роботи психолога лікувально-профілактичного закладу.

ТЕАТР В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Василь БУРДУЛАНЮК

доцент кафедри історії України

Напередодні Першої світової війни його директором став Роман Сірецький, який вживав заходів для піднесення рівня театру на вищий щабель розвитку. Однак несприятливі обставини не дали йому можливості здійснити свої наміри.

Значні корективи в роботу театру внесла Перша світова війна. Воєнна хуртовина захопила театр у Борщеві на Тернопільщині. Директор театру В. Сірецький і кілька артистів зразу були мобілізовані до війська і відправлені на фронт. Інші розійшлися на різні боки, бо окупаційна російська влада заборонила продовжувати вистави. Частина акторів, зокрема Микола Бенцаль, Олена Бенцалева, Анна Юрчакова, Антоніна Осиповичева, Іван Рубчак та інші опинилися в Тернополі. 1915-1917 рр. вони виступали там у новоствореному театрі «Тернопільські театральні вечори» під керівництвом Леся Курбаса, а з березня 1916 року – Миколи Бенцала.

Інші члени трупи театру «Руська бесіда» опинилися у Львові, де певний час перебивалися випадковими заробітчанськими виступами в казино «Bristol». Дещо пізніше колишній актор театру товариства «Руська бесіда» Василь Коссака організував у Львові розважальний так званий «Легкий театр». Але заборона російського коменданта Львова будь-яких вистав українською мовою змусила В. Коссака перейти працювати у приватний водевільний театр «Cassino de Paris». Це єдиний театр, що відновив тоді у Львові свою діяльність. Тут деякі українські артисти виступали разом із польськими артистами.

Після відходу зі Львова влітку 1915 року російських військ В. Коссака створює Український Людовий театр, який поперемінно працює то в залі «Сокола – Батька» страхового товариства «Дністер», то у приміщенні польського товариства «Gwiazda». Незважа-

На початку ХХ століття в Галичині єдиним професійним українським театром був мандрівний театр товариства «Руська бесіда».

ючи на скрутні побутові умови, В. Коссаку вдалося організувати повноцінну театральну трупу у складі 31 особи. Однак було обмаль чоловіків-акторів, більшість з яких перебували на військовій службі, тому до творчої співпраці залучали аматорів-початківців. Рятуючи ситуацію, 30 січня 1916 року на сцені виступив навіть відомий письменник Михайло Яцків у ролі Миколи в «Украденому щасті» І. Франка.

У січні 1916 року у Львові відновлює свою роботу товариство «Руська бесіда», змінивши назву на «Українська бесіда». Товариство бере під свій протекторат згаданий театр В. Коссака, забезпечує йому фінансову і юридичну підтримку. З березня 1916 року на сцені театру почала виступати відома артистка галицької сцени Катерина Рубчакова, яка приїхала з Чернівців. Та незабаром В. Коссака мобілізували до війська. Його військова служба проходила у Збірній станиці Українських Січових стрільців у Львові, що давало йому можливість і надалі керувати театром.

До речі, саме легіонів Українських Січових стрільців, сформованому у вересні 1914 року у складі австро-угорської армії, належить чи не основна заслуга у функціонуванні українського театру товариства «Руська бесіда» під час війни. Командування УСС усвідомлювало всю важливість театру як живої національної пропаганди для українців Галичини, українців – вояків айстро-угорської армії та Січових стрільців. Не маючи можливості надати театрові статусу військового, воно використовувало всі доступні засоби, щоб сприяти його роботі, зокрема, задовільняючи прохання керівників театру надати відпустки Січовим стрільцям для участі у виставах. Тому в спогадах сучасників театр товариства «Українська бесіда» в період Першої світової війни отримав назву «Стрілецький те-

атр», бо ж його основний чоловічий склад становили актори у стрілецьких одностроях.

У травні 1916 року директором театру стає Альфред Будзиновський. Він, як і попередник, змушений був звертатися з клопотаннями до командування Легіону УСС та вищого австро-угорського командування про надання довготривалих службових відпусток окремим Січовим стрільцям, щоб вони могли виступати на сцені українського театру.

Однією з найпопулярніших постанов театральної стрілецької богеми був підхорунжий І полку УСС Лесь Новіна-Розлуцький. Він з перших кроків на сцені театру товариства «Українська бесіда» зарекомендував себе як цікавий актор і грамотний режисер, що багато уваги приділяв перекладам і новим українським п'єсам. Хорунжий УСС Михайло Онуфрак грав головні ролі у драматичному репертуарі та займався режисурою побутових п'єс. Тоді розпочав свою театральну діяльність і підхорунжий УСС Йосип Гірняк, який зарекомендував себе як обдарований, різноплановий актор. Підхорунжий Лесь Гринішак виконував переважно сольні партії в оперному репертуарі театру. Учитель, десятник Луць Лісевич у театрі одночасно працював балетмейстером, грав характерні ролі та виконував обов'язки перукаря і гримера. Серед інших стрільців (аматорів театру) слід згадати десятника УСС Володимира Демчишина, який виконував комедійні і характерні ролі, хорунжого Тадея Слободу – комедійні ролі, Євгена Банаха – тенор, сольні партії, Івана Мельника – хорист, другорядні драматичні ролі, Ярослава Гриневича – хорист, невеликі характерні ролі.

З травня 1917 року художнім керівником театру затверджено відому артистку Катерину Рубчакову, що позитивно відобразилося на його подальшій діяльності.

З кінця 1917 до середини 1918 років театр товариства «Українська бесіда» гастролює різними містами: Перемишль – 4 вистави, Стрий – 3, Дрогобич – 10, Борислав – 2, Станіславів – 2, Калуш – 4, Коломия – 3, Чернівці – 1. Дорогою трупа заїжджала в села, граючи по стодолах на імпровізованих сценах. На цей час такі гастрольні виїзди львівського театру були чи не єдиною радістю і підтримкою національного духу та свідомості зморданого війною галицького селянина. Тут стали у пригоді військовій однострої акторів, завдяки яким трупа театру без відповідних документів могла вільно пересуватися прифронтовою смугою.

З подальшим перебігом військових дій навесні 1918 року колектив театру товариства «Українська бесіда» втрачає основний чоловічий акторський склад, оскільки внаслідок договору між Центральною Радою і урядами Німеччини та Австро-Угорщини про військову допомогу легіон УСС у складі айстро-угорської армії під командуванням Вільгельма Габсбурга (Василя Вишиваного) відбув на Східну Україну. Тоді сцену театру через мобілізацію до війська покинули М. Бенцаль, І. Рубчак, Є. Коханенко, А. Нижанківський, Л. Новіна-Розлуцький, Й. Гірняк, Л. Гринішак, Л. Лісевич та інші. К. Рубчакова, розуміючи неможливість у таких умовах організувати повноцінний акторський колектив, на початку липня 1918 року відмовилася від керівництва театром.

Упродовж літа 1918 року український театр у Львові був змушений призупинити свою діяльність. Його збіднілий акторський склад розпорошився по різних мандрівних театральних колективах. Частина акторів театру створили «Український Чернівецький театр» під керівництвом К. Рубчакової, інші долучилися до театру Й. Стадника, а частина згодом опинилися в «Народному театрі імені І. Тобілевича» в Коломиї.

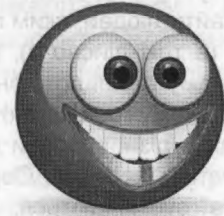
І лише восени 1918 року театр на деякий час відновив у Львові свою діяльність. 2 листопада 1918 року «Циганка Аза» стала його першою і останньою виставою у столичному Львові після Листопадового зриву. Після відходу українських військ 22 листопада 1918 року зі Львова, польська влада заборонила вистави українського театру. Відновив театр свої вистави аж восени 1919 року. Репертуар театру був переважно старим. Ставили «Наталку Полтавку» І. Котляревського, «Ой, не ходи, Грицю» М. Старицького, «Украдене щастя» І. Франка тощо.

Наприкінці 1918 року в Тернополі організують «Український театр» під управою Миколи Бенцала, який у березні 1919 року перетворюється на культурно-освітнє товариство акторів «Новий Львівський театр». Душею цього театру були Амвросій Бучма та Володимир Калін, а до складу трупи входили Т. Демчук, І. Рубчак, М. Бенцаль, А. Осиповичева, Г. Юрчакова та інші. Ставили «Молоду кров» В. Винниченка, оновили «Суєту» І. Карпенка-Карого. Давали безкоштовні вистави для воїнів УГА, на користь Українського Червоного Хреста тощо.

Пізніше у Станіславові було організовано другий театр – «Український Чернівецький театр». Цей театр спочатку діяв у Чернівцях, а потім з успіхом об'їхав усю Буковину. Захоплення Буковини румунськими військами в листопаді 1918 року поставило театр у безнадійне становище, бо румунська влада заборонила вистави українською мовою.

Продовження в наступному номері

ВЕСЕЛА АУДИТОРІЯ

- Ну і як пройшов екзамен?
- Прекрасно... Екзаменатори задоволені, просять повторити наступної осені.

***

Іспит у виші. Викладач запитує студентів:
- Питання на п'ятірку. Як мене звати? Усі мовчать.

- Питання на четвірку. Що здаємо? Усі мовчать.

- Питання на трійку. Якого кольору підручник?

Із задніх рядів приглушений голос:

- Ну валить гад, ну валить!

***

Студент збирається на побачення:

- Мамо, дай грошей!

- Не дам!

- Ти онуків захотіла, чи що?

- Зараз синку, зараз!

***

Іспит у сільськогосподарському інституті:

- Ви директор колгоспу. І у вас знову неврожай. Які об'єктивні причини Ви назвете на своє виправдання?

- Ну, погані погодні умови...

- А щось свіжіше?

- Ну, забули посадити.

***

Професор на лекції:

- Шановний, розбудіть свого сусіда.

- Ви його приспали, Ви і будіть!!!

***

Першокласниця на уроці декламувала вірш і збилася. Настала прикра пауза. Учениця повернулася до вчительки, чекаючи, що та підкаже... Потім спитала:

- Що, Ви теж забули?

***

Лектор:

- Скільки можна базікати? Вийди замість мене і продовж!

Студент виходить до дошки:

- Всім дякую, лекція закінчена.

***

Учитель дав твір на тему «Якби я був директором фірми». Усі старанно пишуть і тільки Тарасик дивиться у вікно.

- А ти чому не пишеш?

- Чекаю на секретарку.

***

- Як справи у школі?

- Я з батьком двієчника не розмовляю.

Цікаво знати

Заробити хочуть усі або більшість. Хоча можна знайти людей, яким гроші не потрібні (а такі дійсно є), але більшість тих, кому гроші потрібні (і навіть дуже!). Ті, кому гроші дуже потрібні, винаходять різні способи для отримання хрустких папірців. Серед таких способів зустрічаються, ну, дуже оригінальні.

Друг в оренду

Ви всі виростили в компанії друзів. Але зараз у нас нова ера, де все продається і купується. Результат – друга можна взяти в оренду, причому погодинно. Комусь потрібні гроші, комусь – ні з ким поговорити. Ось і орендують друзів, з якими можна і поговорити, і випити.

Вартість такого друга достатньо велика – близько 50 доларів за годину. Отже, якщо вам нема з ким піти в театр, знайдіть людину, яка погодилася б це зробити, якій це було б цікаво, і найміть його.

... Ні про який інтим і мови бути не може. Це тільки те, що є насправді. Тобто, «прокат друзів».

Персональні папараці

Вам не вистачає уваги до своєї персони? Тоді можна отримати команду персональних папараці, які кружлятимуть навколо вас з фотоапаратами, знімаючи кожен ваш крок. Вечірки, зустрічі, випускні вечори – усе це на рівні суперзірки. Звичайно ж, усіх цих фотографів можна найняти, але заплатити, до речі, доведеться кругленьку суму.

Реклама на обличчях

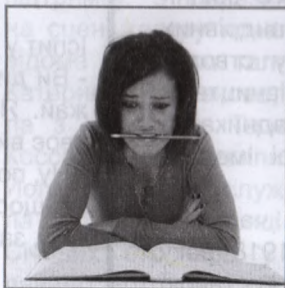

Є спеціальний сайт, власники якого (два студенти) вирішили заробляти за допомогою реклами. Тільки не мережевої реклами, яка розміщується на сайті, ні. Вони пропонують рекламну площу, здаючи в оренду компаніям власне обличчя. Треба сказати, хлопці непогано поставили справу, так що їм вдалося заробити близько 3,5 тисяч євро в перші десять днів роботи.

Усе це було зроблено для того, щоб допомогти їм сплатити борг за навчання в коледжі. Обидва виявилися неплатоспроможними, але обидва вирішили заплатити свій борг.

Пояснення за гроші

Кожен з нас потрапляв у ситуацію,

коли терміново треба було щось вирішити, зрозуміти, але самотійно з цим ми справитися не могли. І тоді

на допомогу приходять оплачувані консультанти, кожен з яких – експерт у якій-небудь царині. Ці експерти зібрані на одному ресурсі, даючи консультації зі своєї тематики. Треба сказати, що це достатньо ефективний спосіб заробити гроші, оскільки питання бувають дуже складні, не кожен може відповісти на них.

Від простих питань і контрольних робіт школярів до розгорнутих відповідей на складні технічні питання (з розрахунками й іншим). Усе це можна отримати, але – за винагороду.

Продаж живих метеликів

І такий вид бізнесу живе і процвітає. Підприємець на ім'я Хозе Муніс давно вже займається вирощуванням живих метеликів і продажем їх клієнтам, яким подобаються «живі квіти».

Усе це почалося тоді, коли друг запропонував Хозе 100 доларів за метеликів, яких той тримав у себе

вдома. Тепер Хозе – мільйонер, який заробляє сотні тисяч доларів у місяць на цьому бізнесі. Непогано, правда?

Продаж ірландської землі

Не в тому сенсі, що компанія про-

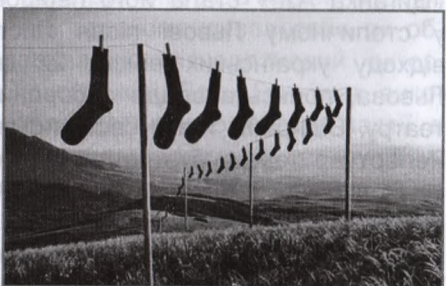

дає ділянки землі, а в тому, що ірландцям, які сумують за Батьківщиною, продається земля в мішечках.

Ніколи не повірите, скільки можна на цьому заробляти. Спробуйте вгадати і помилитесь. Компанія, яка цим займається, продає звичайної землі (звичайно, в гарній упаковці) на 200 мільйонів доларів щороку.

Продаж шкарпеток за підпискою

Бізнесмен зі Швейцарії вирішив

спробувати себе в новому бізнесі – продажі шкарпеток за підпискою. За 9 пар шкарпеток, які висилають протягом року, абоненти платять близько 89 доларів США. Хто б міг подумати, що така кількість людей звернеться за допомогою до компанії цього бізнесмена.

Лінивих людей багато, не всі хочуть ходити по магазинах, вибираючи собі шкарпетки приблизно раз на півтора місяці. А тут можна забути про проблему, оскільки протягом усього року ви отримуєте чергову пару шкарпеток відповідного розміру і кольору.

Лідія СТЕПАНЮК
"УНІВЕРСИТЕТ"

Ми зустрілися з відповідальним секретарем Приймальної комісії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доцентом Ігорем Доцяком та запитали його про особливості вступної кампанії 2013 року.

– Завершується цьогорічна вступна кампанія. Якими є її особливості в порівнянні з минулим роком?

Вступна кампанія 2013 року відрізняється від попередньої і підготовкою, і самим перебігом. Згідно з рішенням ректорату було перенесено приміщення Приймальної комісії в гуманітарний корпус з метою кращої організації її роботи. Це дало змогу розвантажити адміністративний корпус, збільшити загальну кількість приміщень і покращити роботу Приймальної комісії. Це ми відчули у процесі роботи, оскільки вперше батьки абітурієнтів отримали вільний доступ до роботи відбіркових комісій, були відсутні черги, вступники змогли вільно подавати документи, були створені комфортні умови під час очікування результатів. Зокрема, вдалося встановити ємності для забезпечення питною водою вступників, у холі працював монітор, де подавали відеоряд з великою кількістю інформації про наукову, навчальну діяльність університету, дозвілля студентів. Усі ці зміни сприяли роботі Приймальної комісії. Працювало багато викладачів, аспірантів кафедр, які мали можливість спілкуватися з батьками, не припинялася профорієнтаційна робота протягом усієї вступної кампанії.

– Чи спостерігався звичний ажітаж під час подання документів вступниками?

– Цьогоріч усе відбулося досить спокійно, без великих черг і напруги. Центр оцінювання якості освіти не одразу надав результати з деяких предметів, зокрема хімії, біології, світової літератури, тому не було звичних довгих черг і вступна кампанія пройшла досить плавно. Позитивним моментом є те, що цьогорічні абітурієнти обізнані в особливостях вступу і не створювали зайвого ажітажу з приводу швидкої подачі документів. Це заслуга всієї системи організації освіти, зокрема і Міністерства освіти і науки, адже тепер вступна кампанія має сталий характер, існують визначені правила, є системність і люди до цього адаптуються.

– Що можете розповісти про електронну форму подачі вступних заяв?

– Цього року збільшилася кількість подачі електронних заяв. Ця система вдало працює, даючи абітурієнтам можливість економити час та матеріальні ресурси. Приємним підсумком є те, що університет ввійшов у двадцятку кращих вищих навчальних закладів України за популярністю, тобто за кількістю поданих заяв. Ми зайняли п'ятнадцяте місце з кількістю більше двадцяти тисяч заяв.

– Чи з'явилися цього року нові навчальні напрями?

– Так, вступна кампанія 2013 року також цим відзначилася. Колектив університету, кафедр та підрозділів працював над розширенням нових напрямів та спеціальностей з метою задоволення пізнавальних потреб студентів. Уже в процесі вступної кампанії були відкриті такі нові напрями: соціальна робота, чеська філологія, почав працювати Івано-Франківський коледж з напрямками початкова освіта, дошкільна освіта, дизайн. Зокрема, напрям чеська філологія був відкритий у рамках інтеграції в європейський освітній простір. Це передбачає систему подвійних дипломів

згідно з угодою, укладеною між Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника та Карловим університетом у Празі.

– Чи були якісь нововведення під час вступу на освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста?

– Цього року важливим випробуванням було проведення вступних іспитів шляхом тестування для вступників на освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста. Тести проводилися з фахового випробування та англійської мови для всіх вступників, крім студентів творчих спеціальностей. У тестуванні взяли участь більше 3500 абітурієнтів. Воно пройшло ефективно, було подано всього чотири апеляційні заяви. Цього року не було взагалі жодних апеляційних звернень з боку абітурієнтів, що вступали на бакалаврат, навіть від абітурієнтів, які проходили творчий конкурс. Прогнозується збільшення кількості вступників на рівень бакалаврату, а напрямки англійська філологія, польська філологія та дошкільна освіта повністю виконали державне замовлення. Загалом відкриття нових спеціальностей здійснюється в рамках інтеграції українських університетів у європейську систему освіти.

– Чи існують процеси, які негативно впливають на вступну кампанію?

– Ускладнює процес вступу демографічна ситуація, через що зменшується кількість вступників. Негативним є і той факт, що багато абітурієнтів не набирають необхідної кількості балів на незалежному оцінюванні. Зокрема, цього року таких осіб виявилось аж 20%.

Цікавим є те, що розширюється географія вступників. У наш виш вступає все більше абітурієнтів зі Східної та Центральної України, з Житомирської, Кіровоградської областей, також з'явилися іноземні вступники, зокрема з Китаю, Польщі.

– Дякуємо за розмову!

Леся ПАЛАГІЦЬКА
"УНІВЕРСИТЕТ"

З ПРОМЕТЕЄВИМ ВОГНЕМ ЛЕСИНОГО СЛОВА

Роки, як вітер, змітають на шляху все підвладне собі. Законами природи встановлено, що час панує над усім тлінним, а безсмертним є лише те, що Всевишній нарік на вічне життя. Вічним і віщим Він залишив після себе слово і пам'ять про тих, хто самотньо голосить його, йдучи тернистою й незвіданою стежкою. Таким є слово Лесі Українки, що звучало і вшановувалося в НД «Просвіти» з нагоди сотої річниці від дня смерті поетеси.

На вечорі-реквіємі виступив голова обласної Національної спілки письменників, доцент Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Євген Баран. У своєму слові наголошував на необхідності звертатися до класиків української літератури, адже класична література не буває застарілою, вона є або забутою, або не до кінця вивченою. Також під час свого виступу зачитав авторське есе про Лесю Українку.

Участь у проведенні заходу взяли студенти нашого університету, які здебільшого є активістами «Молодої Просвіти». На творчому вечорі прозвучали штрихи з біографії поетеси, учасники декламували поезії, прозу, драматургію та епістолярну творчість Лесі Українки. Серед учасників, що виступали

на сцені, були представники Педагогічного інституту, Інституту філології, Інституту історії, політології та міжнародних відносин, Інституту мистецтв, а також студенти Духовної семінарії, під час вечора виконували композиції на духовну та патріотичну тематику.

У програмі святочної академії виступили: членкиня ради «Просвіти», відповідальний секретар Клубу української інтелігенції імені Богдана Лепкого Любомира Джанджалас, студентка музичного училища імені Дениса Січинського, керівник церковного хору церкви св. Миколая у с. Побережжя Оксана Белько, випускники Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника: керівник «Молодої

Просвіти» на Коломиїщині, активістка «Громадського руху «Просвіти» Ольга Баранецька, керівник молоді «Просвіти» Тисменицького району, автор статті, студентка Прикарпатського університету імені Василя Стефаника та Львівського національного університету «Львівська політехніка» – Марія Молощак, гімназистки Єлизавета Бубен та Соломія Дмитрук, представники спільноти святого Егідія при церкві Царя Христа, а також квінтет активістів «Молодої Просвіти» с. Клубівці (художній керівник Роман Середюк).

Ініціатор, автор сценарію та ведуча пам'ятного заходу журналістка Марія Солодчук зазначила: «Метою проведення святочної академії було донести слово Лесі Українки, той Прометеїв вогонь, якого не вистачає сучасному суспільству, навчити людей почути серцем через Лесине мудре і вигаптуване слово справжню сутність і красу багатостраждальної і водночас прекрасної України, передати його прийдешньому поколінню...».

Всевишній возвеличив творців слова за їхні страждання і доніс їх славою до святих. Вони, як і святі, страждають за час земного життя, допоки на папері храму своєї Батьківщини творять вічне і разом зі словом стають вічними.

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

Ректорат, профспілковий комітет та співробітники університету щиро вітають з Днем народження липневих і серпневих ювілярів та бажають їм щастя, здоров'я, творчих здобутків і довгих років життя:

Савчука Володимира Ярославовича, доцента кафедри співу

Сардачука Петра Даниловича, професора кафедри міжнародних відносин

Жеребецьку Ірину Ігорівну, доцента кафедри мистецьких дисциплін

Попеля Сергія Любомировича, доцента кафедри теорії і методики фізкультури і спорту

Перкатиюка Ігоря Йосиповича, доцента кафедри алгебри і геометрії

Грабовецького Володимира Васильовича, професора кафедри історії України

Грицуляка Володимира Богдановича, доцента кафедри біології та екології

Станкевича Михайла Євстахійовича, доктора мистецтвознавства, професора, завідувача кафедри дизайну і мистецтвознавства

Петрів Ольгу Петрівну, доцента кафедри педагогіки і психології Коломиїського інституту

Рувінського Марка Ауновича, доктора фізико-математичних наук, професора фізики та хімії твердого тіла

Лазарович Ольгу Миколаївну, доцента кафедри слов'янських мов

Недільського Степана Андрійовича, заступника директора Педагогічного інституту, доцента кафедри теорії та методики дошкільної освіти

Волощука Мирослава Дмитровича, доктора сільськогосподарських наук, професора, завідувача кафедри агрохімії і ґрунтознавства

Воробель Анісію Володимирівну, доцента кафедри анатомії і фізіології

Федорчака Петра Степановича, доктора історичних наук, професора кафедри історії слов'ян

Засновник видання – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
доктор політичних наук, професор
Ігор Цепенда

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу інформації № 555, серія ІФ від 29.08.2005р.

Тираж 300 прим.

Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати текст. Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції.

Редактор – кандидат філологічних наук

Любомир Кліщ

Заступник редактора: **Ліда Степанюк**

Верстка і дизайн: **Роман Орос**

Наша адреса: 76000, Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57,

Редакція газети "УНІВЕРСИТЕТ"

тел. (0342) 59-60-73

E-mail: gazetapu@gmail.com